

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от 13 юли 2018 година

относно националната програма за реформи на Чешката република за 2018 г. и съдържаща становище на Съвета относно конвергентната програма на Чешката република за 2018 г.

(2018/C 320/03)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики ⁽¹⁾, и по-специално член 9, параграф 2 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

- (1) На 22 ноември 2017 г. Комисията прие годишния обзор на растежа, с което постави началото на европейския семестър за координация на икономическите политики за 2018 г. Съветът надлежно взе предвид Европейския стълб на социалните права, прокламиран от Европейския парламент, Съвета и Комисията на 17 ноември 2017 г. Приоритетите на годишния обзор на растежа бяха одобрени от Европейския съвет на 22 март 2018 г. На 22 ноември 2017 г., въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁾, Комисията прие Доклада за механизма за предупреждение, в който Чешката република не беше посочена като една от държавите членки, за които ще се извърши задълбочен преглед.
- (2) Докладът за Чешката република за 2018 г. беше публикуван на 7 март 2018 г. В него бяха оценени напредъкът на Чешката република в изпълнението на специфичните за страната препоръки, приети от Съвета на 11 юли 2017 г. ⁽³⁾, последващите действия във връзка със специфичните за страната препоръки, приети през предходните години, както и напредъкът на Чешката република по отношение на нейните национални цели по стратегията „Европа 2020“.
- (3) На 30 април 2018 г. Чешката република представи своята Национална програма за реформи за 2018 г. и своята Програма за конвергенция за 2018 г. Двете програми бяха оценени едновременно, за да бъдат отчетени взаимовръзките между тях.

⁽¹⁾ ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 1.

⁽²⁾ Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси (ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25).

⁽³⁾ ОВ C 261, 9.8.2017 г., стр. 1.

- (4) Съответните специфични за всяка държава препоръки бяха взети предвид при програмирането на европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) за периода 2014 — 2020 г. Както е предвидено в член 23 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾, когато това е необходимо за подпомагане на изпълнението на съответните препоръки на Съвета, Комисията може да поиска от дадена държава членка да преразгледа своето споразумение за партньорство и съответните програми и да предложи промени в тях. Комисията предостави допълнителни подробности за начина, по който ще използва тази разпоредба, в насоките относно прилагането на мерките, обвързващи ефективността на ЕСИ фондовете с доброто икономическо управление.
- (5) Спрямо Чешката република понастоящем се прилагат предпазните мерки на Пакта за стабилност и растеж. В своята Програма за конвергенция за 2018 г. правителството планира бюджетен излишък в номинално изражение за периода 2018 — 2020 г. Средносрочната бюджетна цел – структурен дефицит от 1,0 % от БВП – продължава да се спазва с марж през целия период на програмата. Съгласно Програмата за конвергенция за 2018 г. съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да спадне постепенно до 29,9 % през 2021 г. Макроикономическият сценарий в основата на тези бюджетни прогнози е реалистичен. Рисковете пред постигането на бюджетните цели изглеждат като цяло уравновесени, с очаквано покачване на публичните инвестиции и по-нататъшен растеж на заплатите в публичния сектор. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2018 г. структурното салдо ще се понижи до около 0,9 % от БВП през 2018 г. и до 0,2 % от БВП през 2019 г., което остава над средносрочната бюджетна цел. Като цяло Съветът е на мнение, че се предвижда Чешката република да спазва разпоредбите на Пакта за стабилност и растеж през 2018 и 2019 година.
- (6) В дългосрочен план са налице средни по тежест рискове за фискалната устойчивост в Чешката република. Тъй като разходите, предизвикани от застаряването на населението, представляват предизвикателство в областта на здравеопазването и дългосрочните грижи, на промените в пенсионната система следва да се обърне особено внимание. Актуализираните прогнози за свързаните със застаряването на населението разходи показват по-висок ръст от посочения в Доклада за застаряването на населението от 2015 г. Пенсионните разходи се очаква да се увеличат от 8,2 % от БВП през 2016 г. на 10,9 % от БВП през 2070 г. Това очаквано по-голямо увеличение на пенсионните разходи отразява основно определянето на таван на законно установената пенсионна възраст на 65 години. В действителност привеждането на законно установената пенсионна възраст в съответствие с продължителността на живота не става автоматично; от 2019 г. таванът трябва да се преразглежда от правителството на всеки пет години. Тъй като са оставени на преценка на правителството, настоящите прогнози за пенсионни разходи не отчитат това преразглеждане на пенсионната възраст. Освен това индексирването на пенсиите в момента е по-благоприятно, като се вземе предвид 50 %-ният реален растеж на заплатите, вместо предишния 33 %-ен растеж на заплатите. Въздействието на тези промени върху разходите възлиза на 2 процентни пункта от БВП през 2070 г. Допълнителните промени, които се обсъждат понастоящем, като например увеличаване на размера на основната пенсия и по-високи пенсии за по-възрастните пенсионери, също влошават показателите за устойчивост. Що се отнася до публичните разходи за здравеопазване, в дългосрочен план се прогнозира те да нараснат с 1,1 процентни пункта от БВП, което надвишава очакваното средно увеличение от 0,9 процентни пункта за Европейския съюз. В този контекст са налице признаци на неефективно използване на ресурсите при извънболничното и болничното лечение.
- (7) С новия закон за фискалната отговорност, въведен в началото на 2017 г., значително се укрепи фискалната рамка на Чешката република и беше създаден независим фискален съвет. Понастоящем в процес на разглеждане в рамките на междуведомствена писмена процедура е проектозакон за независим одит, който има за цел да реши неуредените проблеми, свързани с транспонирането на Директива 2011/85/ЕС на Съвета ⁽²⁾.
- (8) Чешката национална банка може да определи препоръчителни макропруденциални ограничения по отношение на ипотечното кредитиране, но нейните правомощия за налагане на санкции са ограничени, тъй като тя не разполага с официални правомощия да ги прилага. Въпреки че чешките банки спазват определено съвкупно равнище на ограничения, те не се съобразяват изцяло с насоките на Чешката национална банка от 2016 г. Обвързващи правни ограничения вероятно ще увеличат степента на съответствие между чешките банки, като осигурят финансова стабилност и намаляване на рисковете за кредитополучателите. Очаква се през 2018 г. парламентът да разгледа законодателно предложение за изменение на Закона за Чешката национална банка.
- (9) Чешката република продължава да е изправена пред предизвикателства, свързани с подобряването на прозрачността и ефективността на обществените поръчки и предотвратяването на корупцията. Въпреки че бяха предприети някои стъпки за подобряване на рамката за обществените поръчки, нивото на конкуренция продължава да буди безпокойство, като почти половината от всички търгове за обществени поръчки приключват само с една оферта. В същото време въвеждането на задължително използване на електронни процедури има потенциала да насърчи постигането на прозрачност и ефективност. Чешките органи са инвестирали в националната електронна платформа за обществени поръчки, която следва да става все по-лесна за използване и надеждна, в допълнение към частните платформи, обслужващи чешкия пазар. Налице е все още значителен потенциал за премахване на

⁽¹⁾ Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 320).

⁽²⁾ Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 година относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки (ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 41).

административните пречки и за разгръщане на потенциала за обобщени и стратегически обществени поръчки с цел по-рентабилно изразходване на публичните средства. И централните и местните органи са започнали да предприемат целенасочени инициативи за обучение на служителите, участващи в процедурите за възлагане на обществени поръчки. Въпреки това, създаването на съвместни мерки в областта на обществените поръчки и придобиването на експертни знания в някои области все още остават сериозни предизвикателства. Освен това, корупцията и подкупите все още будят опасения сред предприятията и гражданите. Въпреки че бяха приети няколко големи реформи на антикорупционната стратегия, в някои области проблемите все още не са преодолени.

- (10) При все че резултатите от електронното управление остават под средното равнище за Съюза, междуременно са приети съответните законодателни мерки, за да се гарантира увеличаването на достъпността и наличието на тези услуги. Очаква се някои широкомащабни инициативи да бъдат въведени през 2018 г., но успехът им ще зависи от способността на органите на властта да повишават осведомеността и да предоставят лесни за ползване решения.
- (11) Някои административни и регулаторни тежести са спирачка за инвестициите. Тези тежести се отнасят основно за разрешенията за строителство и за сложността на данъчното облагане. Признава се обаче, че властите са приели изменение на Закона за строителството, с което се опростява процедурата за издаване на разрешително за строеж, като оценката на въздействието върху околната среда се включва в решението за регулация или в общото разрешително за регулация и строителство. Все пак продължава да не е ясно дали това би могло да оптимизира процедурите за големи инфраструктурни проекти, тъй като различни други разрешения не са включени в тази система за издаване на общи разрешителни. Изменение на съществуващия закон за регулиране на изграждането на транспортна инфраструктура е в процес на обсъждане в парламента. Въпреки че бяха извършени промени в данъчната система, за да се подобри събирането на данъци, данъчните разпоредби и ставки се наредиха сред проблемните области за извършване на стопанска дейност, които будят най-голямо безпокойство. Новото правителство е посочило евентуалните промени с цел повишаване на прозрачността и опростяване на данъчната система, включително продължаващата работа за модернизиране на правната уредба относно данъка върху доходите. Разходите за привеждане в съответствие са се увеличили малко и остават над средната стойност за Съюза. Въпреки че носи допълнителни данъчни постъпления, „декларацията за контрол на данъка върху добавената стойност“ удължи времето, необходимо за привеждане в съответствие с данъчните изисквания. Въпреки значителното намаляване в часове на времето за привеждане в съответствие с Данъчния кодекс в сравнение с миналото, Чешката република все още е в горния край на скалата. Освен това новите намалени ставки на данъка върху добавената стойност може да доведат до увеличаване на сложността на системата на данъка върху добавената стойност, особено за малките и средните предприятия.
- (12) Въпреки че чешката икономика се пренасочва към дейности, които се основават на интензивното използване на знания, все още съществуват някои пречки, които възпрепятстват развитието на добре функционираща система за научни изследвания и иновации. Увеличаването на инвестициите за научноизследователска и развойна дейност се дължи главно на преките чуждестранни инвестиции. Разходите за научноизследователска и развойна дейност на местните фирми са намалели през последните две години. Въпреки значителните публични инвестиции в научноизследователска и развойна дейност, Чешката република изостава по отношение на качеството на публичната си научна база. Бяха приети мерки на политиката за изграждане на връзки между академичните среди и предприятията и за подобряване на резултатите на публичната научна база, но резултатите до този момент са ограничени и реформите все още не са изцяло изпълнени. Освен това управлението на системата за научни изследвания и иновации продължава да е разпокъсано.
- (13) Качественото приобщаващо образование и обучение са от първостепенно значение с оглед на увеличаващите се пречки на пазара на труда в Чешката република. Постиженията в областта на образованието са все още силно засегнати от социално-икономическия произход на студентите. Мерките за приобщаващо образование все още не са изцяло изпълнени, по-специално по отношение на децата от ромски произход. Недостигът на квалифицирани учители, съчетан с демографските прогнози, показва, че наемането и задържането на работа на учители би могло да става по-трудно. Планираната нова система за професионално развитие на учителите, която трябваше да свърже непрекъснатото професионално развитие, професионалното израстване и заплатите, не бе приета от парламента. Заплатите на учителите остават ниски в сравнение с тези на останалите работници с висше образование, но са предвидени допълнителни увеличения на заплатите през следващите години. Учителската професия следователно продължава да бъде относително непривлекателна за талантивите млади хора. И накрая, успехът на реформата за по-приобщаващо образование (въведена през 2016 г. с подкрепата на Европейския социален фонд) ще зависи от наличието на достатъчно и устойчиво национално финансиране, по-нататъшното обучение на учителите и помощник-учителите и повишаването на осведомеността на обществеността относно ползите от приобщаващото образование.
- (14) Чешката република постига солидни резултати на пазара на труда. Заеетостта се е повишила стабилно през последните шест години и безработицата е спаднала значително. Потенциалът на жените, хората с ниска квалификация и хората с увреждания обаче все още не се използва достатъчно. На фона на недостига на работна ръка, категорично съществува възможност за увеличаване на тяхното участие на пазара на труда. Разликите в заеетостта и заплащането на жените и мъжете продължават да са високи въпреки предприетите наскоро мерки, благодарение на които родителският отпуск е станал по-гъвкав и броят на детските заведения се е увеличил. Равнището на заеетост на жените остава доста под това на мъжете. Майчинството все още оказва значително влияние върху участието на пазара на труда, във връзка с ниската наличност на финансово достъпни заведения за полагане на грижи за деца, правото на дълготраен родителски отпуск, ниската степен на използване на гъвкав

режим на работа и липсата на заведения за дългосрочни грижи. През 2016 г. само 4,7 % от децата на възраст под три години са посещавали професионални заведения за детски грижи. Въпреки че хората с ниска квалификация съставляват малка част от населението, равнището на заетост сред тях е доста под това на хората със средна и висока квалификация. Аналогично, процентът на заетост на хората с увреждания е под средната стойност за Съюза, въпреки рекордно ниския общ процент на безработица и недостига на пазара на труда. Това може да мотивира оползотворяването на неизползвания потенциал на хората с увреждания. Поради ограничен капацитет, публичните служби по заетостта в момента не предоставят на търсещите работа персонализирана, непрекъсната подкрепа. Увеличаването на способностите на публичните служби по заетостта за информиране и активиране на населението, в съчетание с ефективни и целенасочени политики за активен пазар на труда и индивидуализирани услуги, ще спомогне за стимулирането на участието на неактивните групи. Инициативи за повишаване на квалификацията (включващи и цифрови умения) биха могли да подобрят достъпа до пазара на труда.

- (15) В рамките на европейския семестър за 2018 г. Комисията направи цялостен анализ на икономическата политика на Чешката република и го публикува в доклада за страната за 2018 г. Комисията оцени и конвергентната програма за 2018 г., националната програма за реформи за 2018 г. и предприетите последващи действия във връзка с препоръките към Чешката република, отправени през предходните години. Комисията взе предвид не само тяхното значение за провеждането на устойчива бюджетна и социално-икономическа политика в Чешката република, но и степента, до която те съответстват на правилата и насоките на Съюза предвид необходимостта от засилване на цялостното икономическо управление на Съюза чрез принос на равнището на Съюза за бъдещите решения на държавите членки.
- (16) С оглед на тази оценка Съветът разгледа конвергентната програма за 2018 г. и изразява становище ⁽¹⁾, че се очаква Чешката република да спазва Пакта за стабилност и растеж,

ПРЕПОРЪЧВА на Чешката република да предприеме следните действия през 2018 и 2019 година:

1. Да подобри дългосрочната фискална устойчивост, по-специално на пенсионната система. Да разгледа слабостите в практиките за възлагане на обществени поръчки, по-специално чрез осигуряването на възможност за конкуренция, основана в по-голяма степен на качеството, и чрез изпълнение на мерките за борба с корупцията.
2. Да намали административната тежест в областта на инвестициите, включително чрез ускоряване на процедурите по издаване на разрешение за инфраструктурни работи. Да премахне препятствията, които затрудняват научните изследвания, развитието и иновациите, по-специално чрез увеличаване на капацитета за иновации на местните предприятия. Да укрепи капацитета на образователната система с цел осигуряване на качествено приобщаващо образование, включително чрез стимулирането на учителската професия. Да насърчава заетостта на жените, хората с ниска квалификация и хората с увреждания, включително чрез подобряване на ефективността на активните политики на пазара на труда.

Съставено в Брюксел на 13 юли 2018 година.

За Съвета
Председател
H. LÖGER

⁽¹⁾ Съгласно член 9, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1466/97.